

НАУКОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

У проведеному дослідженні визначено місце і роль інвестиційної політики в ієрархії підприємств та визначено основні цілі на яких вона повинна ґрунтуватися.

Ключові слова: політика, стратегія, інвестиції, інвестиційна політика.

H. V. ONIKIENKO

Lugansk Economics National Agrarian University

SCIENTIFIC SUBSTANTIATION OF ENTERPRISE INVESTMENT POLICY

Abstract – Accelerating the pace of change, increasing competition in product and financial markets require businesses to continuous improvemen. The conducted research defines the place and role of investment policies in the hierarchy of enterprise and the main objectives for which it is to be based. Thus investment policy should be seen as a system of goals, objectives and policies. The notion of policy as it allows structuring elements, describe and justify the scientific relationship between quality and to further operationalize the concept of “investing”.

Key words: policy, strategy, investments, investment policy.

Актуальність. Прискорення темпів змін, посилення конкуренції на товарних і фінансових ринках вимагають від підприємств постійного вдосконалення технічної та технологічної бази, створення і підтримки ринкового потенціалу, навчання персоналу. Рішення перерахованих завдань пов'язано з вкладенням капіталу, тоді як на ефективність використання капіталу впливають практично всі сфери діяльності організації. Інвестиційна діяльність властива будь-якому підприємству і являє собою складний процес, схильний до впливу безлічі факторів. Комплексне, спрямоване на досягнення цілей підприємства, управління цим процесом здійснюється за допомогою формування і реалізації інвестиційної політики.

Аналіз останніх досліджень. На сьогодні можна виділити декілька напрямів досліджень, які зачіпають проблеми формування та реалізації інвестиційної політики.

У першу групу увійдуть фундаментальні дослідження в теорії інвестицій таких вчених, як: В. Геєця, В. Гончарова [4], Дж. Джоргенсона, М. Міллера, Дж. Модільяні, М. Портера. Другий напрям складають комплексні праці з фінансового управління Р. Брейлі, Дж. К. Ван Хорна [3], В. Дорофійенко, А. Поважного, С. Поважного. У третю групу входять роботи авторів, які висвітлюють як загальні, так і спеціальні питання з управління інвестиційними потоками. Серед їхніх робіт можна виділити праці Ю. Аніскіна, І. Ансоффа, А. Букреєва [2], Г. Мінцберга, О. Туровця.

Основний матеріал. У сучасній літературі представлені різні погляди на формування та реалізацію інвестиційної політики підприємства. Однак до теперішнього часу серед вітчизняних і зарубіжних учених немає єдиної думки як щодо її сутності, так і її змісту.

Незважаючи на різноманіття визначень, можна виділити два підходи до розуміння стратегії: широкий і вузький. Автори, які дотримуються широкого підходу, розглядають стратегію як довгостроковий якісно визначений напрямок розвитку підприємства, яке в рамках діяльності повинно привести підприємство до досягнення поставлених цілей. Вузький підхід передбачає формування в рамках стратегії конкретного плану дій з досягнення цілей. При цьому підході стратегія визначається, як правило, як сукупність цілей, політики і планів. Таким чином, ключовим, загальним для обох підходів елементів, виступають стратегічні цілі. У сучасних економічних реаліях необхідно, щоб визначення поняття дозволяло його операціоналізувати, з метою використання його в практиці управління. На перший погляд більш конструктивним представляється більш вузький підхід до визначення стратегії, проте в сучасних умовах швидко мінливого зовнішнього середовища підприємства це призведе до необхідності часто переглядати плани, інструменти та методи політики. Говорити про це, що змінюється стратегія підприємства (що включає останні позиції вузького підходу), не цілком коректно. Стратегічні ж мети підприємства зберігають свою актуальність в довгостроковій перспективі. У цьому зв'язку епоху підвищення глобальної конкуренції на наш погляд необхідно дотримуватися широкого розуміння стратегії і розглядати в її складі, перш за все, опис стратегічних цілей, обраних видів діяльності та напрямів розвитку. Для їх реалізації на підприємстві повинні визначатися політика і плани. У тлумачному словнику під поняттям політика розуміється діяльність організацій, що визначається їх інтересами і цілями [5]. В англійській мові використовується три терміни, що позначають три сторони політики: Policy – сукупність принципів, напрямів і способів діяльності у певній галузі; Polity – політична організація того чи іншого суспільства, держава в широкому сенсі цього слова, тобто як форма і процес здійснення влади в країні; іншими словами, політичний устрій чи політичний порядок в єдності складових його інститутів і норм; Politics – політичне життя якого-л. співтовариства, країни або міжнародної арени [6].

На наш погляд “політика” носить цілеспрямований, переважно тактичний (на відміну від стратегії) характер і може розглядатися з двох позицій. З одного боку – це запланований образ дій, який виражається у правилах і директивах. З іншого ж боку цей термін застосовний і до доконаним діям, які необов'язково планувалися, але були підпорядковані певним цілям та інтересам.

З таблиці 1 видно, що політика забезпечує зв'язок між стратегією і реальними діями [1].

Таблиця 1

Порівняння понять стратегія, політика та плани підприємств

Відмітна ознака	Поняття		
	Стратегія	Політика	План
Характер рішень, що приймаються	Стратегічний	Тактичний	Оперативний
Переважаючий період планування	Довгостроковий	Середньостроковий	Короткостроковий
Ключове для підприємства питання	“Куди рухатись?”	“Як працювати?”	“Що, кому та коли робити?”
Базові елементи	Стратегічні цілі, види діяльності, продукти та ринки, напрями розвитку	Принципи, правила дій; шляхи, заходи, методи досягнення стратегічних цілей; завдання для реалізації цілей	Дії по реалізації стратегії; розподіл ресурсів та відповідальності
Суб'єкти формування	Власники капіталу, рада директорів, керівники топ рівня	Керівники топ рівня, керівники функціональних підрозділів	Керівники всіх рівнів

Взаємозв'язок інвестиційної політики з іншими політиками і загальною стратегією розвитку представлені на рис. 1. Функціональні стратегії можуть виділятися у складі загальної стратегії на підприємстві. Однак якщо говорити про стратегію підприємства та його політику як про документах, то на думку багатьох експертів, на підприємстві доцільно розробляти єдиний документ, що визначає його стратегію розвитку у всіх функціональних областях. Такий підхід забезпечує єдність і взаємопов'язаність стратегічних рішень, дозволить узгодити думки і збалансувати інтереси різних функціональних підрозділів і стейкхолдерів. Конкретизація стратегії, визначення принципів, правил, завдань та механізму її реалізації здійснюється за допомогою формування політики підприємства в кожній з функціональних областей (рис. 1). Залишаючись неупередженим щодо інших, не менш поширених підходів, вважаємо, що документування додатково функціональних стратегій є надлишковим. Як видно зі схеми, інвестиційна політика розглядається як складова фінансової політики, оскільки інвестиційні рішення є частиною управління фінансами. Такого ж підходу дотримуються більшість провідних вчених.

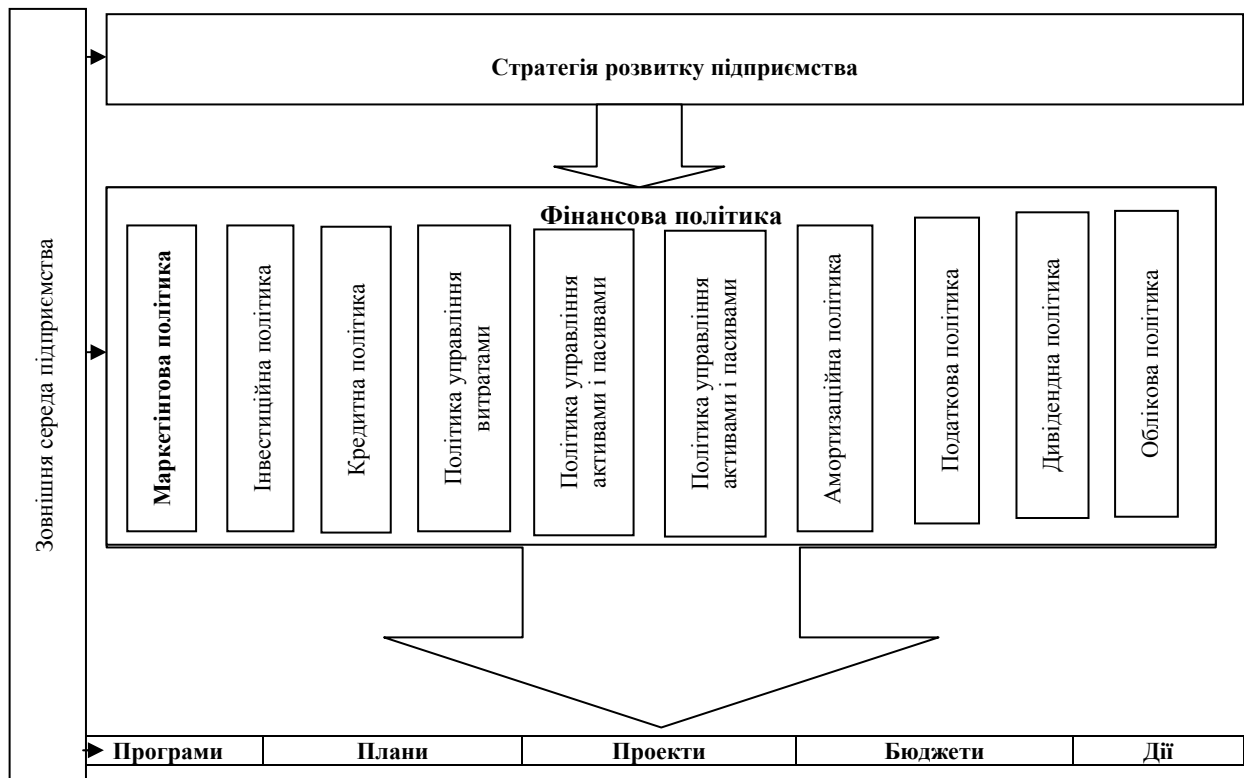

Рис. 1. Політики підприємства в ієрархії цільових рішень

Висновок. Таким чином інвестиційна політика повинна розглядатися як система цілей, завдань та правил. Уявлення політики у вигляді системи дозволяє структурувати її елементи, описати та науково обґрунтувати відносини та якості між ними з метою подальшої операціоналізації поняття “інвестиції”.

Включення цілей в якості елемента інвестиційної політики обумовлено тим, що цілі підприємства розробляються на різних рівнях. Цілі вищого рівня (стратегічні) є елементом стратегії підприємства і служать основою розробки інвестиційної політики. Цілі ж інвестиційної політики деталізують певні в рамках стратегії цілі для визначення тактичних параметрів її реалізації.

Література

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревского. – СПб. : Питер, 1999. – 416 с.
2. Букреев А. М. Организационно-экономический механизм антикризисного управления предприятием : дис. д.э.н. : 08.00.05 / Букреев Анатолий Митрофанович. – М.–Воронеж, 2000. – 357 с.
3. Ван Хорн Дж. Основы управления финансами : пер. с англ. / под ред. И. И. Елисеевой. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 800 с.
4. Гончаров В. Н. Управление финансовой деятельностью инвестиционной компании : монография. – Донецк : СПД Куприянов В.С., 2006. – 200 с.
5. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М. : Азъ, 1992. – 955 с.
6. Сайт Оксфордского английского словаря [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://oxforddictionaries.com/>

References

1. Ansoff I. Novaya korporativnaya strategiya / per. s angl. pod red. YU. N. Kapturevskogo. – SPB. : Piter, 1999. – 416 s.
2. Bukreyev A. M. Organizatsionno-ekonomicheskii mekhanizm antikrizisnogo upravleniya predpriyatiyem : dis. d.e.n.: 08.00.05 / Bukreyev Anatoliy Mitrofanovich. – Voronezh, 2000. – 357 s.
3. Van Khorn Dzh. Osnovy upravleniya finansami : per. s angl. / pod red. I.I. Yeliseyevoy. – M. : Finansy i statistika, 2003. – 800 s.
4. Goncharov V. N. Upravleniye finansovoy deyatel'nost'yu investitsionnoy kompanii : monografiya. – Donetsk : SPD Kupriyanov V.S., 2006. – 200 s.
5. Tolkovyy slovar' russkogo yazyka / S. I. Ozhegov, N. Yu. Shvedova. – M. : Az", 1992. – 955 s.
6. Sayt Oksfordskogo angliyskogo slovarya [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://oxforddictionaries.com/>

Надіслана/Written: 20.05.2013 р.
Надійшла/Received: 25.05.2013
Рецензент: д.е.н., проф. О. О. Орлов